

T. C. NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
AÇIK ERİŞİM YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu yönerge, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi (NEÜ) adresli bilimsel ve entelektüel çalışmaların, NEÜ Açık Erişim Sistemi (NEÜAÇES)'nde depolanarak bilim dünyasının hizmetine sunulmasına ilişkin usul ve esasları düzenler. Bu doğrultuda;

a) Açık Arşiv Girişimi Üst Veri Harmanlama Protokolü (OAI - PHM) standartlarına uygun bir açık erişim sisteminin kurulması,

b) NEÜ'nün bilimsel ve entelektüel birikiminin eksiksiz derlenmesi, uzun dönem korunması ve geniş kitlelerin bunlara erişiminin güvence altına alınması,

c) NEÜAÇES'teki verilerin ulusal ve uluslararası harmanlama sistemlerince harmanlanmasının sağlanması yoluyla Üniversite mensuplarının görünürlüğünün artırılması,

ç) Atama ve yükseltmeler ile diğer kurum içi değerlendirmelerde dikkate alınan bilimsel çalışmaların uluslararası standartlara uygun olarak depolanması ve listelenmesinin sağlanması,

d) NEÜ'nün araştırma çıktılarının açık erişim olarak yayınlanması, NEÜ'nün ve dolayısıyla akademik düzeyde Türkiye'nin görünürlüğü ve yeni yapılacak araştırmalarda kamu ve özel sektörden daha fazla proje desteği alınmasını sağlamak amaçlanmıştır.

Kapsam

MADDE 2- (1) NEÜAÇES, NEÜ mensuplarının, üniversitede çalıştıkları süre içinde gerçekleştirdikleri ve NEÜ'ce doğrudan ya da dolaylı olarak desteklenen tüm akademik çalışmaları kapsar. NEÜAÇES'in içeriği aşağıdaki materyallerden oluşur;

a) Bilimsel dergilerde yayımlanmış makaleler,

b) Yüksek lisans ve doktora tezleri,

c) Konferans bildirimleri,

ç) Seminer metinleri,

d) Teknik notlar,

e) Proje sonuç raporları,

f) Kitaplar,

g) Kitap bölümleri,

ğ) Patent, tescil edilmiş buluş, faydalı model belgeleri,

h) Açık ders materyalleri,

ı) Kitapların bibliyografik bilgisi,

i) Bilimsel ve sanatsal faaliyetler vb.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu yönerge, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 4/c, 14, ve 42/d maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönergede geçen;

a) Açık erişim: Araştırmacıların, bilimsel çıktıların tam metinlerine finansal, yasal ve teknik engeller olmaksızın kamuya açık İnternet aracılığıyla ücretsiz olarak erişebilmelerini,

b) Açık erişim sistemi: Üniversite mensuplarının ürettiği, bilimsel çıktıların dijital ortamda toplandığı, saklandığı, indekslendiği, uzun dönem korunduğu ve dağıtımının sağlandığı hizmetler bütününe içeren açık erişim sistemini,

c) Akademik çalışma: NEÜ mensuplarının yaratıcı faaliyetleri ve aldıkları fonlar sonucu ortaya çıkardıkları tüm araştırma sonuçlarını,

ç) Ambargo: Araştırma sonuçlarının belli bir süre (6-12 ay) erişime kapalı olmasını,

d) Daire Başkanlığı: NEÜ Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığını,

e) Depolama: Bir üniversite mensubunun entelektüel katkı sağladığı akademik çalışmasını NEÜAÇES'e depolama sürecini,

f) İvedi arşivleme/opsiyonel erişim: Akademik çalışmaların birer kopyasının yayın tarihinden geç olmamak koşulu ile NEÜAÇES'e depolanması sürecini,

g) Kişisel arşivleme: Bir NEÜ mensubunun entelektüel katkı sağladığı çalışmasını NEÜAÇES'e depolamasını içeren süreci,

ğ) NEÜAÇES: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Açık Erişim Sistemini,

h) NEÜ Mensubu: NEÜ'nün personelini, yüksek lisans ve doktora öğrencilerini,

ı) Rektör: NEÜ Rektörünü,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yetki ve Sorumluluklar, Kaynaklardan Yararlanma Hakkı ve Açık Erişim Danışma Kurulu

NEÜ mensuplarının sorumlulukları

MADDE 5 - (1) NEÜ Mensupları;

a) Bulunulan yıl içerisinde gerçekleştirdikleri bilimsel çalışmalarını, ambargo ve benzeri koşullar nedeniyle sınırlandırılmış veya tamamen engellenmiş olmadığı sürece, en geç ilgili öğretim yılı sonuna kadar NEÜAÇES'e depolamakla sorumludur. Ancak patent başvurusu yapılması düşünülen çalışmalar başvuru gerçekleşikten sonra, patent yayını ile aynı tarihte depolanır.

b) NEÜ'nün yüksek lisans ve doktora öğrencileri tezlerini bitirdiklerinde, en geç bir ay içerisinde NEÜAÇES'e depolamak zorundadır. Ancak patent başvurusu yapılması düşünülen çalışmalar, başvuru gerçekleşikten sonra patent yayını ile aynı tarihte depolanır.

c) NEÜ mensupları birden fazla kurumdan, birden fazla yazarın işbirliği ile yaptıkları çalışmaları NEÜAÇES'e depolar.

ç) Birden fazla NEÜ mensubu tarafından gerçekleştirilmiş çok yazarlı çalışmalarda kaynağın depolanma sorumluluğu birinci yazara aittir.

d) Her NEÜ mensubu, entelektüel katkı sağladığı tüm akademik çalışmalarının, ambargo ve benzeri koşullar nedeniyle sınırlandırılmış veya tamamen engellenmiş olmadığı sürece son sürümlerinin NEÜAÇES'e depolanmasını onaylar.

e) Her NEÜ mensubu, entelektüel katkı sağladığı çalışmasının NEÜAÇES'e kamuya açık olarak dağıtım ve koruma prensiplerine uygun olarak depolanacağını kabul eder.

f) Yasal koşullar çerçevesinde, her NEÜ mensubu, çalışmalarını yayıncılarla yapmış olduğu anlaşmaların koşullarını ihlal etmeyecek şekilde tüm dünyada geçerli bir lisans anlaşması ile NEÜAÇES'e depolamaya onay verir.

MADDE 6 - (1) Açık erişim / ambargo süresi sonunda açık erişim: NEÜ, araştırmalarını "açık erişim" seçeneği ile yayımlamak isteyen mensuplarını destekler. Yazarların yayıncılarla yaptıkları anlaşmalar ve depolama seçenekleri göz önüne alındığında çalışmalara erişim, "kamuya açık erişim" ve "ambargo süresi sonunda açık erişim" (ambargo süresi 12 ayı geçmemelidir) olmak üzere iki başlıkta uygulanır.

Daire Başkanlığının sorumlulukları

MADDE 7 - (1) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 4/c maddesine göre üniversiteler; bilim dünyasının seçkin bir üyesi hâline gelmek için yüksek düzeyde araştırma yapmak ve sonuçlarını yaymakla; 42/d maddesine göre de kurumun bilimsel ve entelektüel birikimini eksiksiz derleme altına almakla görevlidir. Bu çerçevede Daire Başkanlığı, NEÜAÇES çalışması ile bu gerekliliği yerine getirmekle sorumludur.

(2) NEÜ mensuplarını NEÜAÇES'ten haberdar etmek amacıyla, bilgilendirme kılavuzları hazırlar, gerekli tanıtım ve bilgilendirme çalışmalarını yapar.

(3) NEÜ mensuplarının NEÜAÇES'e aktardıkları bilimsel çalışmaların kayıtlarını Açık Arşivler Girişimi Üst Veri Harmanlama Protokolü (OAI-PMH) standartlarına göre kontrol eder. Gerekli durumlarda düzeltme için NEÜ mensuplarıyla birlikte çalışılır.

(4) Yıl içinde öğretim elemanlarının NEÜAÇES'e kaydettikleri bilimsel çalışmaları, eğitim-öğretim yılı sonunda hazırlanan performans değerlendirme raporları ile karşılaştırmak suretiyle kontrol eder.

(5) Yıllık performans değerlendirme raporları tamamlanmış hâliyle sistemden veya bölüm başkanlıklarından alınır.

(6) Yıllık performans değerlendirme raporunda bulunan, ancak NEÜAÇES'te bulunmayan çalışmalar listelenir. Bu listeler, öğretim elemanlarının konudan haberdar edilmesi ve gerekli işlemlerin yapılması amacıyla bölüm başkanlıklarına gönderilir.

(7) Lisansüstü tezlerin elektronik kopyalarının NEÜAÇES'e aktarılmadığı durumlarda, Daire Başkanlığı tarafından öğrencilerin ilişik kesme belgeleri onaylanmaz. Bu işlemler enstitü müdürlerinin ve Daire Başkanlığının görevlendireceği kişilerin sorumluluğunda yürütülür.

(8) Sağlama ve kontrol tamamlandıktan sonra tüm uyarılara rağmen belirtilen sürede NEÜAÇES'e gönderilmeyen çalışmalar için "tekit" yazısı yazılır ve onaylanan faaliyet raporu listeleri ile beraber dekanlıklara/enstitü ve yükseköğretim müdürlüklerine iletilir.

(9) Öğretim elemanları ve lisansüstü program öğrencileri tarafından üretilen ve kurumun bilimsel ve entelektüel varlığını oluşturan çalışmaların NEÜAÇES aracılığı ile erişime sunulması, uzun dönem korunarak saklanması ve güvenlik altında tutulması için gerekli teknik alt yapı, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı ile birlikte kurulur ve yürütülür.

(10) Kurumsal arşiv çalışmasına yönelik olarak diğer üniversite ve kurumlarla yapılacak anlaşmalar ve işbirlikleri, Rektörlük onayına sunulmak üzere Daire Başkanlığı tarafından yürütülür.

Bölüm başkanlıklarının sorumlulukları

MADDE 8 - (1) Öğretim elemanlarının yayınlarını NEÜAÇES'e depolamaları için bilgilendirme yapar.

(2) Öğretim elemanlarının tamamlanmış yıllık performans değerlendirme raporlarının bir kopyasını Daire Başkanlığına iletir.

(3) Daire Başkanlığı tarafından gönderilen istekleri inceler ve öğretim elemanlarına gerekli uyarıları yapar.

Bilgi İşlem Daire Başkanlığının sorumlulukları

MADDE 9 - (1) NEÜAÇES yazılımının kurulumu, güncellenmesi, yedeklenmesi, uzun dönem korunarak saklanması, güvenliğinin sağlanması ve Ulusal Akademik Arşiv Sistemine açık erişim standartlarında veri aktarılması süreçlerini yürütür.

Bilgi kaynaklarını yayımlama ve onlardan yararlanma hakkı

MADDE 10 – (1) NEÜAÇES'te bilgi kaynaklarını yayımlama ve onlardan yararlanma hakkı, aşağıda belirlenen koşullarda gerçekleştirilir.

a) NEÜAÇES'teki çalışmaların tam metinlerine serbest erişim, yazarın kararına ve yayının telif hakkı durumuna bağlıdır.

b) İsteyen herkes NEÜAÇES'te kayıtlı çalışmalara serbestçe erişip kullanabilir.

c) NEÜ mensupları, Üniversitede çalıştıkları sürece ürettikleri her türlü bilimsel çalışmayı, İnternet aracılığı ile işlem yaparak NEÜAÇES'te yayımlamak üzere kaydetmekle yükümlüdür.

ç) Her hangi bir dergide yayımlanmış veya yayımlanma kararı alınmış çalışmaların dergideki formatı dışında NEÜAÇES'te yer alması telif hakkını ihlal etmez.

d) Telif hakkı üçüncü kişi veya kurumlarda olan yayınlar, telif hakkı koşullarına göre NEÜAÇES'e kaydedilir.

e) NEÜAÇES'te yer alan bilgi kaynakları kullanıldığında, kullanan kişi tarafından kaynak gösterilmesi, bilimsel etik açısından gerekli ve zorunludur.

Açık Erişim Danışma Kurulu

MADDE 11 – (1) İlk üç yıl içerisinde her yıl, üç yılın sonunda takip eden dönemlerde her üç yılda bir, NEÜ Açık Erişim Yönergesini değerlendirmek, gerekli gördüğü hâllerde yönergeyi revize etmek veya değiştirme çalışmaları yapmak üzere Açık Erişim Sistemi Danışma Kurulu adıyla bir kurul oluşturulur. Kurul; Rektör veya Daire Başkanlığından sorumlu rektör yardımcısının başkanlığında; lisansüstü eğitim yapılan enstitülerden birer müdür yardımcısı, akademik personeli bulunan fakültelerden birer dekan yardımcısı, yüksekokullar koordinatörü, Bilgi İşlem Daire Başkanı ile Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanından oluşmak üzere Rektör tarafından kurulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yönergenin etkin olarak uygulanması

MADDE 12 - (1) Rektörlük, bu Yönergenin uygulanmasından sorumlu olacak ve gerektiğinde ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkların çözümünde ve Yönergede yapılabilecek değişiklikler konusunda yürütücü görevini üstlenecektir.

Yürürlük

MADDE 13 - (1) Bu yönerge, kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14 - (1) Bu yönerge hükümlerini Rektör yürütür.